

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/16/2013
Identifikačné číslo spisu:	5912010079
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Bdžoch
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:5912010079.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Emila Bdžocha a sudcov JUDr. Viliama Dohňanského a JUDr. Richarda Bureša na neverejnom zasadnutí 25. septembra 2013 v trestnej veci obvineného P. P. , pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, 3 písm. c/ Tr. zák. a iné, vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 8 T 19/2012, o dovolaní obvineného podanom prostredníctvom obhajcu JUDr. Milana Klobušiaka, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 8. novembra 2012, sp. zn. 3 To 80/ 2012, podľa § 382a/, § 386 ods. 1, ods. 2 a § 388 ods. 1 Tr. por., takto

rozhodol:

Rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 8. novembra 2012, sp. zn. 3 To 80/2012,
b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 321 ods. 1, písm. b/, § 322 ods. 3 Tr. por. a § 207 ods. 1, 3 Tr. zák.

v n e p r o s p e c h
obvineného P. P..

Napadnutý rozsudok krajského súdu sa z r u š u j e .

Z r u š u j ú s a aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmeny, ku ktorým došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Žiline sa p r i k a z u j e, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Ružomberok, č.k. 8 T 19/2012-142, zo dňa 23. apríla 2012 bol obvinený uznaný za vinného z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, 3 Tr. zák. nedbanlivostnou formou zavinenia na tom skutkovom základe, že

hoci je podľa § 62 Zákona o rodine a podľa rozsudku Okresného súdu Ružomberok č.k. 9 P 7/2010-101, zo dňa 27. apríla 2011, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 27. mája 2011, povinný platiť výživné na mal. H. O., nar. XX. U. XXXX v sume 100 eur mesačne počnúc od jej narodenia do budúcnosti, vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky N. O., nar. XX. E. XXXX, trvalé bydlisko v H. - M., M. č. XXXX/XX, od 23. februára 2011 do 16. mája 2011, kedy bol dodaný do výkonu trestu odňatia slobody, kde vyživovaciu povinnosť voči mal. H. O. nahlásil a požiadal aj o zaradenie do práce, si túto vyživovaciu povinnosť v A., okres S. a všade tam, kde sa počas tohto obdobia zdržiaval, z nedbanlivosti vôbec neplnil, keď na jej výživu ničím neprispel, čím mu vznikol dlh na výživnom v celkovej výške 76,14 eur k rukám matky N. O., pričom výška výživného v uvedenom období bola obvinenému určená v sume 25,38 eur mesačne posúdením predbežnej otázky v zmysle § 7 ods. 1 Trestného poriadku na základe ustanovenia § 62 ods. 3 Zákona o rodine a zák. č. 601/2003 Z.z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení, keď od 22. mája 2008 až do nástupu do výkonu trestu sa nikde nezamestnal, o nájdenie zamestnania a zabezpečenie trvalejšieho príjmu neprejavil žiadnu snahu, od novembra 2006 nebol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, z ktorej bol naposledy vyradený pre nespôľuprácu dňom 2. novembra 2006, nie je evidovaný ani ako osoba v hmotnej núdzi a nepožiadaval o dávky a príspevky v hmotnej núdzi, vedie sa voči nemu exekučné konanie zatiaľ s negatívnym výsledkom, pretože nemal žiadny oficiálny príjem a živili ho jeho rodičia, pričom tohto konania sa dopustil napriek tomu, že Trestným rozkazom Okresného súdu Ružomberok, č. k. 8 T 12/2011-76, z 22. februára 2011, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 10. marca 2011, bol odsúdený za prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, 3 písm. a/, b/ Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere 12 mesiacov nepodmienečne so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Súd prvého stupňa podľa § 44 Trestného zákona upustil od uloženia súhrnného trestu, s prihliadnutím na trest uložený obvinenému P. P., pretože pokladá trest uložený trestným rozkazom Okresného súdu Námestovo, sp. zn. 6 T 76/2011, zo dňa 25. júla 2011, právoplatný dňa 30. augusta 2011 na ochranu spoločnosti a nápravu páchatelia za dostatočný.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie obvinený P. P., proti výroku o vine, pričom nenamietal skutkové zistenia súdu prvého stupňa a potvrdil, že od 23. februára 2011 do 16. mája 2011 neplatil výživné na svoju dcéru tak, ako bol povinný, avšak toto jeho konanie trvalo iba dva mesiace a 15 dní, čo na trestnosť činu kvalifikovaného ako prečin podľa § 207 Tr. zák., nestačí.

Na podklade odvolania obvineného P. P. Krajský súd v Žiline napadnutým rozsudkom rozhodol podľa § 321 ods. písm. b/ Tr. por., zrušil rozsudok Okresného súdu Ružomberok, sp. zn. 8 T 19/2012, z 23. apríla 2012 a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. uznal ho za vinného z trestného činu zanedbania povinnej výživy, podľa § 207 ods. 1, 3 na tom skutkovom základe, ako je uvedený vo výroku o vine prvostupňového rozsudku, s tou zmenou, že inkriminované obdobie páchania trestného činu ustálil od 1. marca 2011 do 16. mája 2011 a zároveň podľa § 44 Tr. zák. upustil od uloženia súhrnného trestu tak, ako prvostupňový súd.

Proti rozsudku krajského súdu obvinený P. P. písomným podaním z 25. februára 2012 podal, prostredníctvom splnomocneného obhajcu JUDr. Milana Klobušiaka, dovolanie.

Dovolací dôvod v zmysle ust. § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. odôvodnil obvinený nesprávnym právnym posúdením skutku uvedeného v skutkovej vete, ako aj na nesprávnom použití ustanovení Zákona o rodine a Trestného zákona. Podľa názoru dovolateľa obidva sudy, ako prvostupňový, tak aj odvolací, podľa skutkovej vety a odôvodnení rozsudkov videli naplnenie skutkovej podstaty prečinu zanedbania povinnej výživy podľa ust. § 207 ods.1, 3 písm. c/ Trestného zákona v jeho konaní, či skôr opomenutí, že trikrát nezaplatil splatné, či zročné výživné. Dospel k záveru, že zavinene neplatil výživné od 1. marca 2011 do 16. mája 2011, teda 2 mesiace a 16 dní, čo podľa neho nepostačuje na uznanie viny z inkriminovaného trestného činu.

Prvostupňový súd v súlade s § 376 Tr. por. doručil dovolanie obvineného na vyjadrenie Okresnej prokuratúry Ružomberok, ako aj poškodenej U. O..

Prokurátor sa s právnym názorom obvineného P. P. nestotožnil s tým, že obvinený nevyužil ustanovenie § 86 písm. a/ Trestného zákona o účinnej ľútosti. Pokiaľ ide o právne posúdenie zákonného znaku skutkovej podstaty žalovaného trestného činu „najmenej tri mesiace v období dvoch rokov“, v celom rozsahu sa stotožnil s právnym posúdením vysloveným v napadnutých rozsudkoch.

Poškodená N. O. trvala na tom, že si obvinený vyživovaciu povinnosť od 23. februára 2011 do 16. mája 2011 neplnil.

Po tomto postupe bolo dovolanie obvineného predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že dovolanie proti napadnutému rozsudku je prípustné (§ 368 ods. 1 a § 566 ods. 3 Tr. por.) a bolo podané oprávnenou osobou, (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote, (§ 370 ods. 1 Tr. por.). Dovolanie súčasne spĺňa podmienky uvedené v § 372 až § 373 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti (§ 374 Tr. por.), a je dôvodné.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Treba uviesť, že dovolanie, ako mimoriadny opravný prostriedok v zmysle tohto ustanovenia, je určené na nápravu právnych pochybení vo veci samej, pokiaľ tieto pochybenia spočívajú v právnom posúdení skutku, alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva, nie však z hľadiska procesných predpisov. Naplnenie tohto dovolacieho dôvodu sa týka nesprávnosti právnej kvalifikácie skutku, ktorý je predmetom trestného konania a ktorý je v meritórnom rozhodnutí spravidla vyjadrený v skutkovej vete výrokovej časti rozhodnutia.

Tento dovolací dôvod súvisí s nesprávnou aplikáciou zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu na zistený skutkový stav, ktorým je dovolací súd viazaný, prípadne nesprávnej aplikácie iných noriem hmotného práva. Dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. len z toho hľadiska, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu.

Z uvedeného vyplýva, že dovolací súd zásadne skutkové zistenia preskúmava len z toho hľadiska, či skutok tak, ako je ustálený v skutkovej vete napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného napadnutým rozsudkom.

Táto zásada však neplatí, ak napadnutým rozsudkom a konaním, ktoré mu predchádzalo došlo k porušeniu článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (publikovaného pod č. 209/1992 Zb. - ďalej „dohovor,“) upravujúceho právo na spravodlivé súdne konanie, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Je potrebné uviesť, že ani dovolacie konanie nestojí mimo rámca na spravodlivé súdne konanie (spravodlivý proces) garantovaného článkom 6 dohovoru. Podstata práva na spravodlivý proces spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde a v povinnosti súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby uplatneným právam bola poskytnutá ochrana v medziach zákonov.

Právo na spravodlivý proces pritom nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto v určitej kvalite aj dostať.

Podľa článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Napriek tomu, že dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré v posudzovanej veci sú namietané pod písm. i/ § 371 ods. 1 Tr. por., vychádzajúc s princípov upravujúcich právo na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu v danom prípade bol povinný prihliadať i na chyby, ktoré nemožno subsumovať pod uvedený dovolací dôvod.

Najvyšší súd totiž zistil, že odvolací súd pri rozhodovaní o vine obvineného upravil skutkový stav na odvolanie podané v jeho prospech v rozpore so zásadou *reformatio in peius* - zákaz zmeny k horšiemu, hoci podľa § 323 ods. 3 Tr. por. je to vylúčené.

Vychádzajúc z týchto princípov dovolací súd napriek tomu, že v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por. je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, preskúmal výrok o vine vo vzťahu k právnomu posúdeniu skutku, ako prečinu zanedbania povinnej výživy v zmysle § 207 ods. 1, ods. 3 Tr. zák.

Podľa § 322 ods. 3 Tr. por. odvolací súd rozhodne sám rozsudkom vo veci, ak možno nové rozhodnutie urobiť na podklade skutkového stavu, ktorý bol v napadnutom rozsudku správne zistený alebo doplnený dôkazmi vykonanými pred odvolacím súdom. V neprospech obžalovaného môže odvolací súd zmeniť napadnutý rozsudok len na základe odvolania prokurátora, ktoré bolo podané v neprospech obžalovaného. Ust. § 322 ods. 3 Tr. por. vyjadruje dôležitú zásadu trestného práva procesného v konaní pred odvolacím súdom tzv. „*reformatio in peius*“ - „zákaz zmeny k horšiemu“. Táto zásada sa netýka len výroku o treste, ale aj výroku o vine, vrátane zmien k horšiemu v skutkovej vete oproti obžalobe, prípadne skutku ustáleného prvostupňovým rozhodnutím, ako aj výroku o náhrade škody, prípadne vo výroku o ochrannom opatrení. Teda za zmenu rozhodnutia v neprospech obvineného podľa tohto ustanovenia je nutné považovať každú zmenu, v ktoromkoľvek výroku, pokiaľ zhoršuje situáciu obvineného, a priamo sa ho dotýka.

Podľa § 207 ods. 1 Tr. zák., kto najmenej tri mesiace v období dvoch rokov neplní, čo aj z nedbanlivosti, zákonnú povinnosť vyživovať alebo zaopatrováť iného, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky. Podľa ods. 3 písm. c/ cit. zákonného ust. Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1, hoci bol v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch za taký čin odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený.

V posudzovanom prípade v napadnutom rozsudku krajského súdu došlo k porušeniu predmetnej zásady zákazu zmeny k horšiemu. Odvolací súd upravil skutok v neprospech obvineného, pričom odvolanie bolo podané výlučne v jeho prospech. Dobu spáchania skutku ustálil od 1. marca 2011 do 16. mája 2011 tak, aby splnila zákonnú podmienku žalovaného trestného činu, teda najmenej tri mesiace, hoci práve zásada „*reformatio in peius*“ tomu bránila.

Za toho stavu rozsudkom odvolacieho súdu došlo k porušeniu zákona v neprospech obvineného P. P. v ust. § 322 ods. 3 Tr. por., § 321 ods. 1 písm. b/ Tr. por., a uznaním za vinného z trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 Tr. zák.

Najvyšší súd po vyslovení porušenia zákona v neprospech obvineného v zmysle § 386 ods. 1 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu, zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad (§ 386 ods. 2 Tr.

por.) a podľa § 388 ods. 1 prikázal Krajskému súdu v Žiline, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol, pričom pri novom rozhodovaní je viazaný ust. § 391 ods. 2 Tr. por.

Vzhľadom na zistené okolnosti dovolací súd postupoval z procesného hľadiska v zmysle nového zákonného ustanovenia podľa § 382a/ Tr. por. a vec rozhodol na neverejnom zasadnutí.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.